

Hovedplan Avløp 2025-2035 Vågan kommune

FASCON

Jon-Arne Fagerjord
Seniorrådgiver
Jon-arne@fascon.no
Mobil: +47 95020903

FASCON AS

Org. Nummer: 928 995 925
Bekkevollveien 15
NO 8530 Bjerkvik

SAMMENDRAG

Denne hovedplanen for avløp i Vågan kommune for perioden 2025–2035 er et strategisk styringsverktøy for planlegging, forvaltning og gjennomføring av tiltak innen kommunens avløpssektor. Planen omfatter både kommunale og private anlegg, samt spredt bebyggelse, og legger grunnlaget for å sikre bærekraftig avløpshåndtering i tråd med gjeldende og forventede krav i lovverk og EU-direktiver.

Vågan står overfor betydelige utfordringer knyttet til gamle og utette ledningsnett, direkteutslipp til sjø, innlekking av sjøvann, og en økende belastning fra turisme. En omfattende tiltaksplan er derfor utarbeidet med særlig vekt på separering av fellesavløp, opprydding av utslipp og sentralisering av avløpshåndtering. Målet er å legge til rette for fremtidig etablering av felles renseanlegg og oppfyllelse av skjerpede rensekrav som forventes innført innen 2027–2030.

Planen inneholder 18 hovedtiltak, med et samlet investeringsbehov på mellom 295 og 345 millioner kroner i planperioden. Dette vil medføre en betydelig økning i avløpsgebyrene, mens vanngebyrene forventes å forbli stabile. Redusert merverdiavgift og mulig endring i avskrivningsregler vil kunne dempe deler av gebyrøkningen.

Hovedplanen danner et helhetlig grunnlag for prioritering og gjennomføring av nødvendige investeringer, og skal følges opp årlig gjennom en årlig statusrapport ("årsmelding") som oppsummerer gjennomførte tiltak, økonomisk forbruk og oppnådde resultater. Målet er en driftssikker, fremtidsrettet og miljøvennlig avløpssektor for hele Vågan kommune.

Rammebetingelser og planutfordringer

Sentrale lover og forskrifter samt foreliggende utslippstillatelser ligger til grunn for hovedplanen. Avløpsdelen i Forurensingsforskriften av 1.januar 2007 er per dags dato det overordnede og styrende regelverket for avløp i Norge. Denne forskriften har til hensikt for å gi en helhetlig og mer effektiv regulering av avløpsområdet. Dette innebærer at kommunen har forurensningsmyndighet for utslipp av avløp inntil 10 000 pe til sjø og inntil 2000 pe for ferskvann- og elvemunningsresipient.

EU har revidert sitt avløpsdirektiv, og blir dette vedtatt i norsk lovverk slik det ble vedtatt i EU, vil dette føre til betydelig strengere krav til rensing av avløp.

Status

Avløpet fra bebyggelsen i Vågan kommune føres i dag i hovedsak til sjøen, med unntak av noen separatutslipp med infiltrasjon til grunnen. I tettstedene er det hovedsakelig kommunale avløpsanlegg, men i utkantstrøkene er det private. En del av utslippene, både de kommunale og private, går til fjæresonen med påfølgende tilgrising og lukt.

Vågan kommune hadde ved inngangen til 2025 en befolkning på 9871 personer, med følgende fordeling på de største tettstedene:

Svolvær	4843 personer
Kabelvåg	2443 personer
Henningsvær	520 personer

Revisjonsoversikt

Revisjon	Dato	Revisjonen gjelder
00	07.04.2025	Foreløpig utgave oversendt Vågan kommune for gjennomgang
01	28.06.2025	Utkast endelig utgave

FORORD

Hovedplanen er en kommunedelplan og skal være forankret i kommunedelplanens arealdel og samfunnsdel.

Hovedplan avløp skal være kommunens verktøy for planlegging og gjennomføring av tiltak knyttet til avløpshåndteringen i kommunen.

Hovedplanen skal sikre at bortledning av avløpsvann gjøres i tråd med lovverket og kommunens overordnede planlegging. Alle større tiltak og prioriteringer av disse, skal i utgangspunktet presenteres i en tiltaksliste i hovedplanen. Planen legger føringer for omfanget av rehabilitering, sanering og nybygging av avløpsnett.

Planen skal gjelde for de neste 10 årene, frem til 2035.

Planen skal legges frem for politisk behandling høsten 2025 når høringsrunden er avsluttet i løpet av sommeren 2025.

s. 3

ORDLISTE

Ord	Forklaring
Avløpsrenseanlegg	Anlegg for rensing av avløpsvann
Avløpsnett	Ledningsanlegg i grunnen som samler opp og fører avløpsvann fra bolighus eller andre bygninger med innlagt vann til egnet renseløsning
Avløpssoner	Geografisk avgrensede områder med eget eller noen få utslippsledninger
Avløpsvann	Med avløpsvann forstås både sanitært og industrielt avløpsvann og overvann
Beredskapsforsyning	Tiltak som iverksettes ved krise eller katastrofe
Drensvann	Vann som ledes bort fra grunnen under terrengoverflaten
Fellessystem	Ledningsanlegg for både spillvann (kloakk) og overvann
Hovedledning	Med hovedledning menes offentlig ledning, allment tilgjengelig for tilknytning
Infiltrasjonsanlegg	Avløpsrenseanlegg basert på infiltrasjon til grunnen
Nedbørfelt	Avgrenset område med felles avrenning til bekk, elv, innsjø eller hav
Overvann	Overflateavrenning som følge av nedbør eller smeltevann
Personekvivalenter (pe)	Spesifikk organisk belastning per person med hensyn til forurensningsmengde per døgn
Resipient	Endelig mottakssted for avløpsvann (som regel elv, ferskvann eller sjø)
SD-anlegg	Sentralt driftsovervåkingsanlegg
Separatsystem	Avløpssystem (-ledninger) der spillvann går i egen spillvannsledning og overvann i egen overvannsledning
Slamavskiller	Septik-tank
Sjøledning	Ledning som ligger på sjøbunnen
Silanlegg	Avløpsrenseanlegg basert på siling
Spillvann	Sanitært/industrielt avløpsvann.
Tettbebyggelse	En samling hus der avstanden mellom husene ikke er mer enn 50 meter. For større bygninger kan avstanden være opptil 200 meter til ett av husene i hussamlingen. Hussamlinger med minst fem bygninger, som ligger
Vannforekomst	En avgrenset og betydelig mengde overflatevann eller grunnvann, eksempelvis elver eller kyststrekninger
Utslippsledninger / utslippsanlegg	Kloakkledning med avløp/utløp til sjø

Innhold

SAMMENDRAG	2
FORORD	3
ORDLISTE	3
1 Innledning	6
2 Historikk avløpsprosjekter 2013-2025	6
3 Rammebetingelser	9
3.1 Lover/forskrifter	9
3.2 Forholdet til annet planverk	9
3.3 Grunnlagsmateriale/referanser	10
4 Planområdet	10
5 Eksisterende avløpsanlegg	10
5.1 Renseanlegg	11
5.2 Pumpestasjoner	11
5.3 Ledningsanlegg	11
6 Avløpsmengder og befolkningsutvikling	13
6.1 Avløpsmengder og befolkningsstatistikk	13
6.2 Sesongvariasjoner	14
7 Tilsyn og forvaltning av spredt avløp	15
8 Mål for avløpshåndtering	16
8.1 Hovedmålsetning	16
8.2 Delmål	16
9 Hovedutfordringer og strategier	16
9.1 Hovedutfordringer	16
9.2 Strategien fremover	17
10 Organisering	17
10.1 Administrasjon	18
10.2 Drift	18
11 Tiltaksplan	18
11.1 Generelt	18
11.2 Beskrivelse av måloppnåelse	19
11.3 Tiltak i kommende planperiode	19
11.4 Beskrivelse av tiltak	20
11.5 Andre tiltak	23
12 Kostnader og gebyrutvikling	23
12.1 Grunnlagsdata for kostnadsberegning	24
12.2 Gebyrutvikling	25
12.3 Endringer i forskrifter og merverdiavgiftssats	26
13 Forslag til prioritering av tiltak	26

13.1 Prioritering av tiltak	26
13.2 Foreløpig prioritering	26
13.3 Endelig prioriteringsrekkefølge	26
Vedlegg	27

1 Innledning

Kommunedelplan for avløp er en del av kommuneplanen. Planen viser sammenhengen mellom mål og tiltak med tilhørende kostnader for avløpssektoren. Planen er et politisk styringsverktøy og er retningsgivende for arbeidet innen avløpssektoren. Planen omfatter alle kommunale og private avløpsanlegg, samt spredt bebyggelse i kommunen.

Kommunedelplan for avløp vil inngå både i langtidsbudsjettet, samt i den kortsiktige delen med sektorens virksomhet de nærmeste år.

Hovedplan for avløp ble utarbeidet og ferdigstilt i 1997. Siden den gang har myndighetenes krav til utslipp av avløpsvann endret seg. I 2006 kom det nytt avløpsregelverk på avløpssiden, i form av ny avløpsdel i Forurensingsforskriften. Det nye regelverket trådte i kraft for fullt fra 1. januar 2007. Planen har derfor vært revidert i flere omganger.

Nå er nye regler innenfor avløpssektoren under oppseiling igjennom forslag til nytt avløpsdirektiv som kom 12.12.2024. Regelverket er ikke tatt inn i norsk lov ennå, men Statsforvalter anbefaler sektoren å forberede seg på disse endringene i sin virksomhet fremover.

Vågan kommune har også de siste årene ryddet opp vesentlig i sitt område, som neste kapittel viser. Det er derfor behov for å få revidert hovedplan avløp.

Revisjonen har omfattet følgende hovedpunkt:

1. Sentrale lover og forskrifter som gjelder for avløpssektoren er oppdatert.
2. Forurensningssituasjonen er oppdatert.
3. Resultater fra resipientundersøkelse er trukket inn i rapporten.
4. Tiltaksplan og investeringsbudsjett er revidert, og integrert i kommunedelplanen til et plandokument.

Denne reviderte hovedplanen skal gjelde for perioden 2025-2035.

2 Historikk avløpsprosjekter 2013-2025

Vågan kommune har de siste 10 årene gjennomført mange tiltak for å redusere og fjerne både private og offentlige urensede kloakkutslipp. En kort oppsummering over tiltak som er gjennomført innenfor avløpsområdet følger under. Mange av prosjektene innebærer også sanering og oppgradering av vannledninger og vannkummer. De tre prosjektene under som er markert med stjerne (*), henger tett sammen. Formålet har vært separering og samling av utslipp, samt tilrettelegging for renseanlegg.

- Oppgradering Vorsetøya*, sone 1

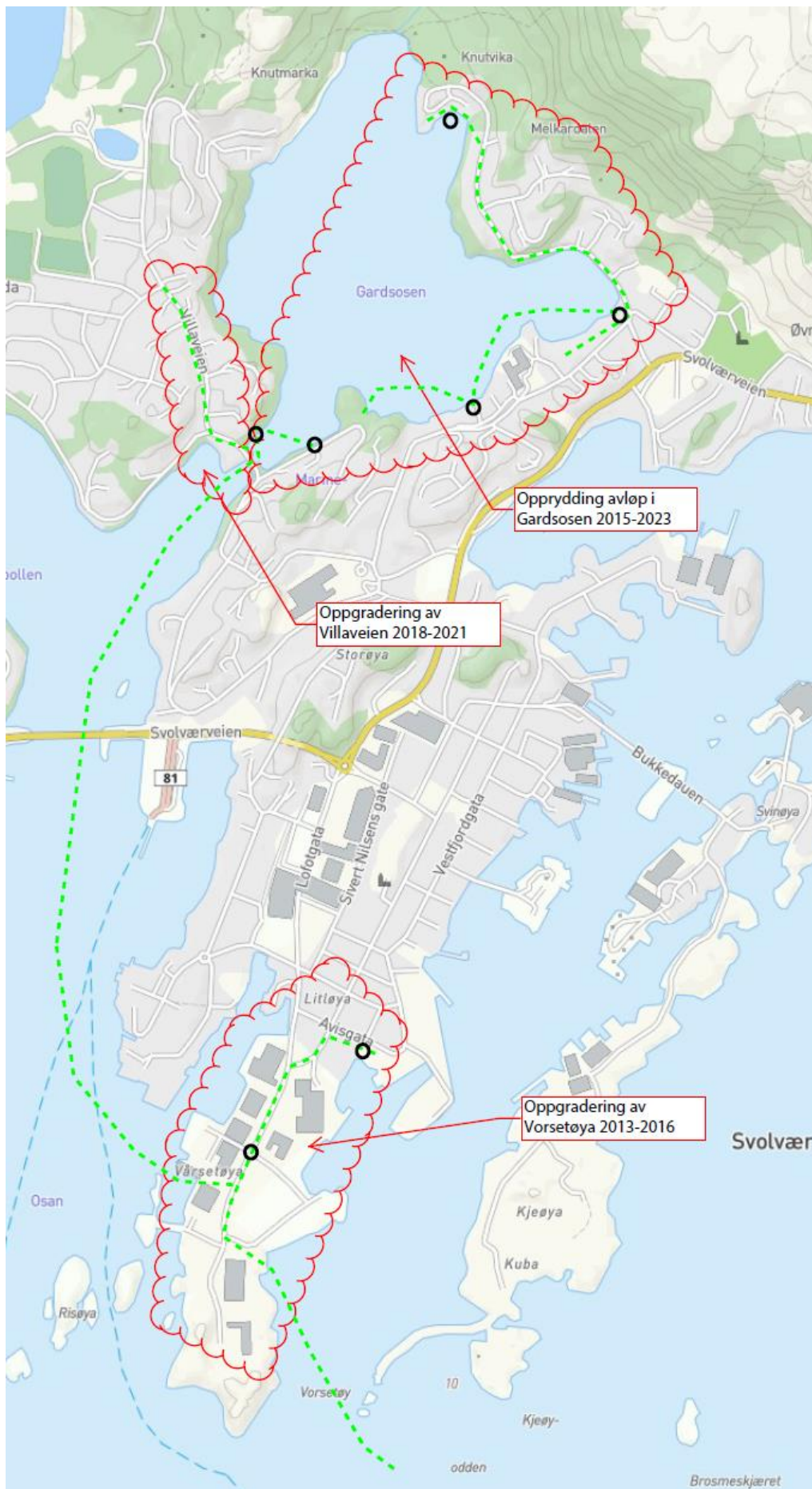
Separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur. Samling av utslipp og etablering av avløpspumper og utslippsledning. Tilrettelegging av framtidige avløpsprosjekter, som Villaveien Svolvær og Gardsosen. Kostnad ca. 17 millioner.

- Villaveien i Svolvær*, sone 3

Separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur. Tilrettelegging av avløpsledning mot Gardsosen-prosjektet. Kostnad ca. 19 millioner.

- Gardsosen*, sone 3

Separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur. Bygging av 5 pumpestasjoner, og pumping av avløp mot Vorsetøya og framtidig renseløsning der. Kostnad ca. 39 millioner.

Figur 1: Forbindelse mellom 3 av prosjektene som er utført de siste 12 årene i Svolvær

I tillegg til de tre nevnte prosjektene, har Vågan kommune gjennomført flere investeringer av en viss størrelsesorden:

- Jektveien i Svolvær, sone 2
Separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur. Montering av slamavskiller.
- Montering av slamavskillere i ulike avløpssoner.
Montering av slamavskillere følgende steder:
 - Jokeren i Henningsvær, sone 9
 - Finneset i Kabelvåg, sone 7
 - Leirosen i Svolvær, sone 4
 - Repslagergata i Svolvær, sone 2
- Bernt Salvesens veg, sone 1
Separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur. Montering av slamavskiller og pumpestasjon.
- Avløp i Storøyvalen, sone 5
Opprydding av utslippsområde og forlengelse av eksisterende avløpsledning.
- Nygårdsveien, sone 2
Oppgradering av eksisterende infrastruktur, samt separering og montering av slamavskiller. Prosjekt utført i egenregi.

Vågan kommune har også flere pågående avløpsprosjekter i forskjellige faser. De største prosjektene er listet opp under.

- Storgata i Svolvær (2022-2025), sone 1
Omtrent 700 meter med separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur i Svolvær sentrum. Utførelsesfase, ferdigstilles i løpet av 2025.
- Villaveien i Kabelvåg (2024-2028), sone 7
Omtrent 500 meter med separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur i Villaveien i Kabelvåg, som utføres i egenregi. Planlagt ferdigstilt i løpet av 2028.
- Avløp i Henningsvær, sone 9
Samling av eksisterende utslipp til indre havn i Henningsvær, og pumping til felles rensing. Forprosjekt ferdigstilt, kostbart prosjekt som må vedtas politisk.

3 Rammebetingelser

3.1 Lover/forskrifter

Hovedplanens rammebetingelser er gitt i myndighetenes lover og forskrifter, retningslinjer og rundskriv, krav fra Statsforvalteren, samt lokale betingelser og pålegg gitt av kommunen selv.

Følgende sentrale lover og forskrifter er lagt til grunn:

- **Forurensingsloven** av 13. mars 1981. Loven slår fast at ingen har lov til å forurense uten at det er gitt tillatelse til det.
- **EUs avløpsdirektiv** av 21. mai 1991. Avløpsdirektivet omfatter rensing av avløpsvann fra byområder. Det settes spesifikke rensekrav og tidsfrister for utslipp av avløpsvann som går til ferskvannsforekomster, elvemunninger og kystfarvann. **Nytt avløpsdirektiv** av 12.12.2024 er kommet, men ikke tatt inn i norsk lov ennå. Dette skjer først etter at avløpsforskriften er oppdatert. Før dette skal direktivet tas inn i EØS. Både EØS-prosessen og utvikling av nytt regelverk i Norge er prosesser som tar tid, så det vil ta noe tid før vi kan si noe mer konkret om hvordan de nye kravene blir. Statsforvalteren anbefaler at kommuner som planlegger å bygge avløpsrenseanlegg for størrelser mellom 1000 og 10 000 pe ikke å bestemme renseløsning før dette er på plass. De anbefaler at kommunene i mellomtiden fokuserer på å separere ut overvann fra avløpsnett. I tillegg anbefaler de å sentralisere avløpsnett mot renseanlegg samt planlegge plassering av renseanlegg og overføring av avløp til slik lokalitet.
- **Avløpsdelen i Forurensingsforskriften**. Deler av forskriften ble gjort gjeldende fra 1. januar 2006, hele forskriften ble gjort gjeldende fra 1. januar 2007. Forskriften regulerer hvem som har forurensningsmyndighet og angir rensekrav for utslipp av avløpsvann jfr. tabell under.

Tabell 1: Fordeling av myndighetsrollen knyttet til resipient og størrelse på utslippet.

Forurensningsmyndighet	Utslipp til ferskvann	Utslipp til sjø
Kommunen	Inntil 2 000 pe	Inntil 10 000 pe
Statsforvalter	> 2 000 pe	> 10 000 pe

For utslipp mindre enn 50 pe kan kommunen fastsette lokal forskrift dersom de ønsker det, ut fra forurensningsmessige forhold eller brukerinteresser. Krav i lokal forskrift kan erstatte § 12-7 eller 12-13. Utslipp etablert før 1.1.2007 er fortsatt lovlig, men forurensningsmyndighet kan likevel bestemme i enkeltvedtak at slikt utslipp er ulovlig etter fastsatt frist.

- **Eus vannrammedirektiv** av 23. oktober 2000 og vannforvaltningsforskriften av 1. januar 2007, skal sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Regional vannforvaltningsplan utarbeidet av Nordland Fylkeskommune skal sikre at kommunene ivaretar dette i sin planlegging av avløpsanlegg.
- **Lov om vassdrag og grunnvann av 24 nov. 2000.**
- **Plan og bygningsloven av 27. juni 2008**
- **Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) av 24. juni 2011**

3.2 Forholdet til annet planverk

Hovedplan avløp er en kommunedelplan underordnet kommuneplanens arealdel. Andre relevante kommunedelplaner og reguleringsplaner som omfatter større areal er hensyntatt i arbeidet med å fremskaffe grunnlagsdata for hovedplan avløp.

Overordnet plan:

- Kommuneplanens arealdel 2017-2029

Andre relevante kommunedelplaner:

- Byplan for Svolvær 2012-2030
- Reguleringsplan for Henningsvær, 2008
- Kommunedelplan for Kabelvåg, 2021

Relevante reguleringsplaner:

- Områderegulering Osan - Kabelvåg

3.3 Grunnlagsmateriale/referanser

I tabell 2 vises en oversikt over planer og dokumenter som ligger til grunn for denne revisjonen av hovedplan avløp. Blant annet en eldre revisjon av hovedplan avløp.

s. 10

Tabell 2: Oversikt over planer og dokumenter

	Dato/år
Hovedplan for avløp – revidering 2010-2021, arkivsaksnr: 08/1480	25.11.2009
Kommuneplanens arealdel	2017-2029
Resipientundersøkelse Vågan kommune, Naturdata	2005
Hovedplan avløp for Vågan kommune, revidert av Rambøll AS	2014
Kloakkutslipp til gode sjøresipienter i Nordland Fylke, Akvaplan-niva	1997

4 Planområdet

Det er 15 avløpssoner i Vågan kommune. I tabellen under vises det hvordan de ulike sonene er delt inn. Det vises for øvrig til vedlagte kart (vedlegg 4-12).

Tabell 3: Avløpssoner i Vågan kommune

Område	Sonenavn	Sonenummer	Kart
Svolvær	Svolvær Havn	1	H-01
	Marinepollen	2	
	Garsdsosen	3	
	Leiropollen	4	
	Osanpollen	5	
Kabelvåg	Kjerkvågen	6	H-02
	Kabelvåg sentrum	7	
	Storvågan	8	
Henningsvær	Henningsvær	9	H-03
Hopen	Hopen	10	H-04
Gimsøya	Gimsøya	11	H-05
Skrova	Skrova	12	H-06
Laukvik	Laukvika	13	H-07
Laupstad	Laupstad	14	H-08
Digermulen	Digermulen	15	H-09

5 Eksisterende avløpsanlegg

Avløpsanlegget i Vågan kommune bærer preg av at det over en lang periode har vært benyttet direkteutslipp til sjøresipient i fellesledninger for spillvann og overvann. Lite har vært dokumentert og digitalisert, men de senere årene har det vært gjennomført en stor kartleggingsjobb for å få bedre kontroll på eksisterende avløpsanlegg. De siste 12 årene har det også blitt lagt ned en betydelig innsats, og overordnet strategi for separering og sentralisering av avløpet. Tabell 4 viser data fra SSB som omhandler andel fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent) i Vågan kommune, og snittet for hele Norge.

Tabell 4: Andel fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt siste tre år (prosent)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vågan	0,04	0,08	0,07	0,13	0,38	0,77	1,18	2,48	2,69	2,16
Hele landet	0,57	0,61	0,62	0,6	0,61	0,64	0,67	0,66	0,67	0,67

5.1 Renseanlegg

Kommunale renseanlegg i Vågan kommune består utelukkende av mekanisk rensing i form av slamavskillere. Åtte av de femten sonene innehar kommunal rensing av avløpsvann. Disse fremgår av tabellen under.

Tabell 5: Kommunale renseanlegg i Vågan kommune

Sone	Navn	Renseanlegg	Byggeår	Dagens tilknytning basert på BOF (PE)	Kapittel iht forurensningsforskriften
1	Svolvær Havn	Parkgata	2020	40	12
		Skolegata	2018	47	12
		Bernt Salvesens veg	2022	30	12
2	Marinepollen	Jektveien	2022	118	13
		Nygårdsveien	2024	84	13
		Repslagersgata/Marinepollen	2022	17	12
4	Leirospollen	Leirosen	2022	102	13
6	Kjerkvågen	Kreta	2018	81	13
		Åvika	2018	96	13
7	Kabelvåg sentrum	Finneset	2020	30	12
8	Storvågan	Bergsrudfeltet	2019	85	13
9	Henningsvær	Joker	2022	69	13
12	Skrova	Ørnhaugen	2025	44	12

s. 11

5.2 Pumpestasjoner

Tabellen nedenfor gir en oversikt over antall pumpestasjoner i hver avløpssone. Sonene som ikke er medtatt i tabellen, inneholder heller ikke noen kommunale pumpestasjoner.

Tabell 6: Kommunale pumpestasjoner

Sone	Navn	Antall pumpestasjoner
1	Svolvær Havn	3
3	Gardsosen	5
7	Kabelvåg sentrum	4
8	Storvågan	1 under bygging (ferdigstilles 2026)
9	Henningsvær	1

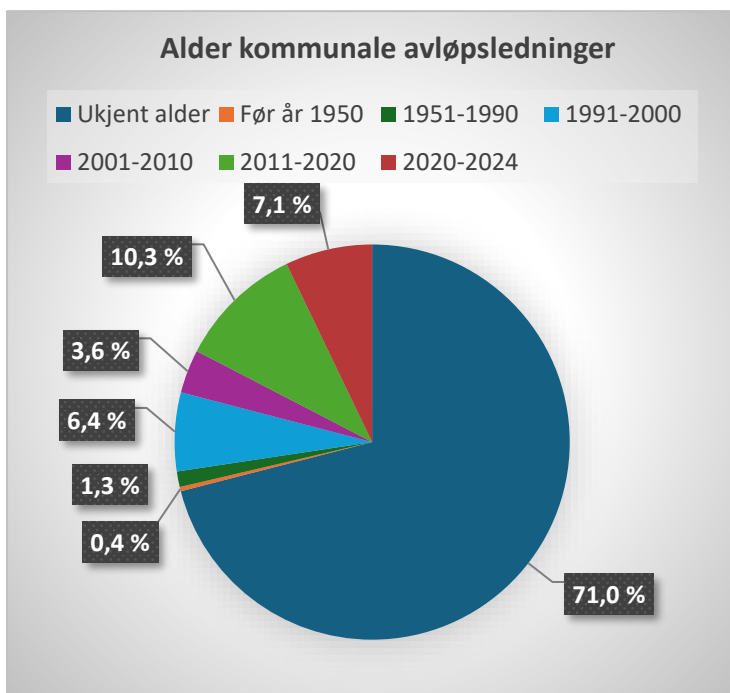
5.3 Ledningsanlegg

Vågan kommune har per i dag registrert ca. 83,2 km med ledningsanlegg for avløp i sin kartdatabase. Fordelingen mellom fellesavløp, overvann og spillvann for kommunalt og privat ledningsanlegg kan sees i tabellen under.

Tabell 7: Antall meter avløpsledninger, kommunale og private

Ledningstype	Kommunalt	Privat	Sum (meter)
Spillvann	22 557	8 107	30 664
Overvann	15 476	2 418	17 894
Avløp felles	31 387	3 271	34 658
Sum	69 420	13 796	83 216

Nedenfor følger en tabell og et diagram som viser alderen på de kommunale avløpsledningene. Informasjonen er hentet fra kartdatabasen til Vågan kommune, og det er fortsatt mye av avløpsnettet som mangler informasjon om byggeår. Det må antas at mye av ledningsnettet med ukjent alder er av eldre dato.

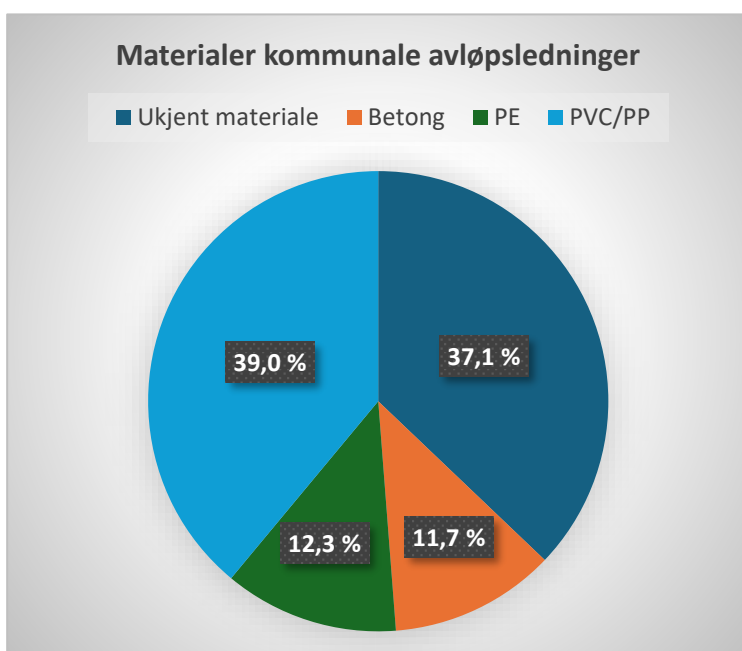
Tabell 8: Leggeår kommunale avløpsledninger

Leggeår	Lengde totalt (m)
Ukjent alder	49 286
≥ 1950	244
1951-1990	881
1991-2000	4 469
2001-2010	2 471
2011-2020	7 117
2020-2024	4 952
Sum	69 420

s. 12

Figur 2: Leggeår kommunale avløpsledninger

De ulike materialene som er benyttet på det kommunale avløpsnettet er vist i tabell og diagram nedenfor.

Tabell 9: Materialer kommunale avløpsledninger

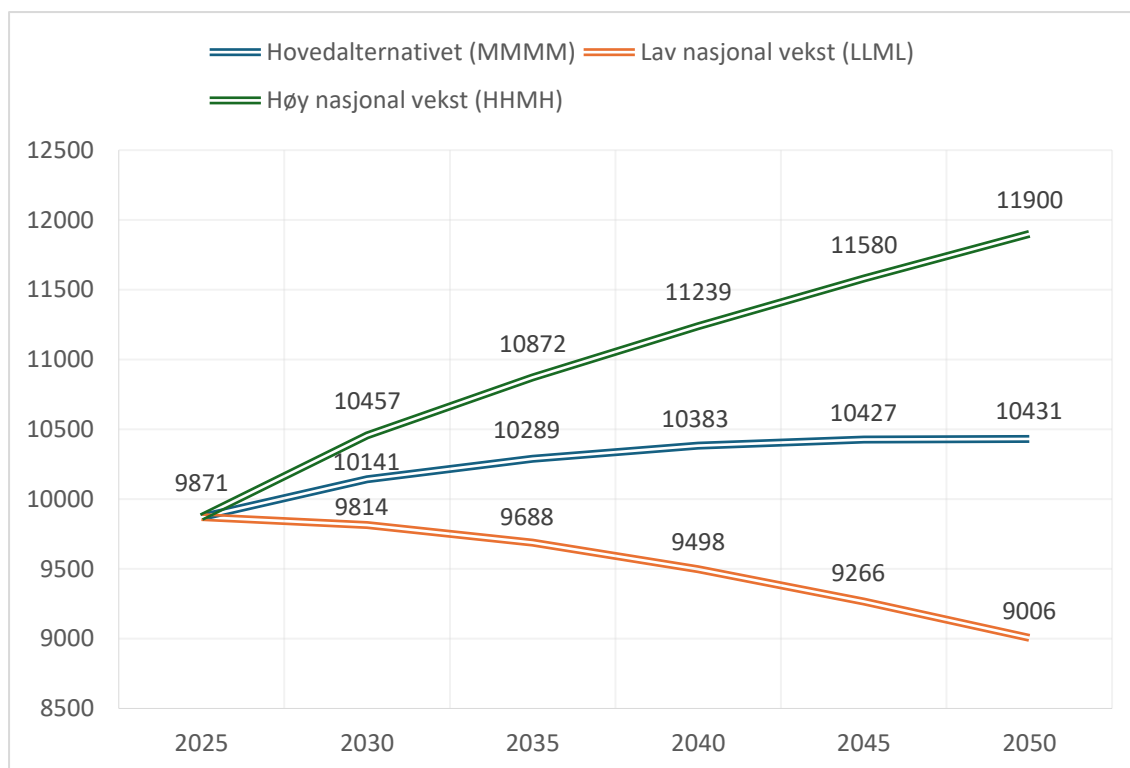
Materiale	Lengde totalt (m)
Ukjent materiale	25 767
Betong	8 092
PE	8 512
PVC/PP	27 049
Sum	69 420

Figur 3: Materialer kommunale avløpsledninger

6 Avløpsmengder og befolkningsutvikling

6.1 Avløpsmengder og befolkningsstatistikk

I Vågan kommune var det ved inngangen til 2025 omtrent 9 871 innbyggere. Basert på hovedalternativet for befolkningsframskrivninger fra SSB (se fig. 4 under) skal Vågan kommune oppleve en moderat vekst fram mot 2050, og det kan forventes at det vil være ca. 10 431 innbyggere i kommunen i 2050.

s. 13

Figur 4: Befolkningsframskrivninger fra SSB for Vågan kommune

Befolkningstall fra de ulike grunnkretsene i Vågan kommune mellom 2000 og 2025 viser at befolkningstallet har økt mest i sentrale områder, og i dag bor ca. 80 % av befolkningen i Kabelvåg, Svolvær eller Henningsvær. Tendensen over 25 år viser at det er de tre sentrale områdene i Vågan som har økte innbyggertall. De siste 10 årene kan man likevel se at områder som Gimsøya, Hopen, Skrova og Laukvik har hatt ganske stabile innbyggertall. En sammenfatning av befolkningsutviklingen i de ulike avløpssonene er vist i tabellen under.

Soneområdene for avløp sammenfaller ikke fullstendig med grunnkretsene fra SSB, men det er likevel det beste grunnlaget for å vurdere befolkningsutvikling i de ulike avløpssonene. For fullstendig oversikt over befolkningstall i de ulike grunnkretsene, se vedlegg 3.

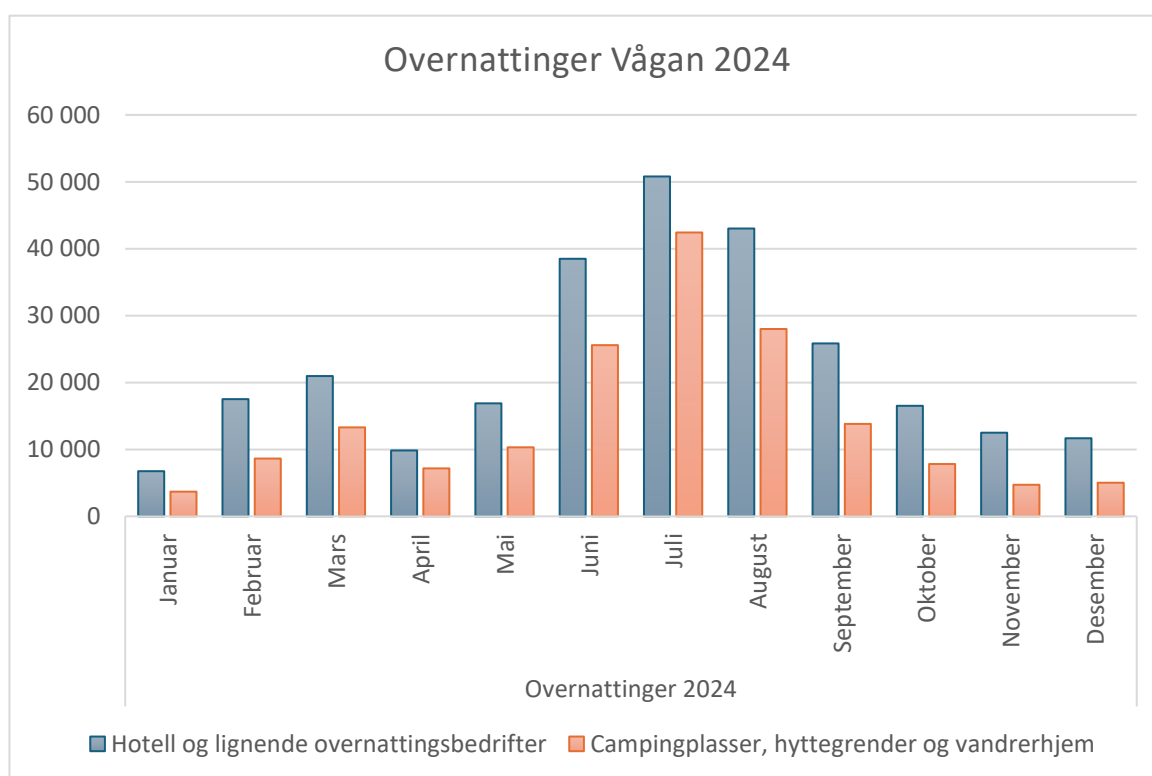
Tabell 10: Sammenfatning av befolkningsutviklingen i de ulike avløpssonene siste 10 og 25 år

Sone	Soneområde	Befolkning per 01.01.25	Befolkningsutvikling siste 25 år	Befolkningsutvikling siste 10 år
1-5	Svolvær	4 843	Innbyggertallet har økt med 679 personer. Det tilsvarer en økning på ca. 16 %.	Innbyggertallet har økt med 198 personer.
6-8	Kabelvåg	2 443	Innbyggertallet har økt med 399 personer. Det tilsvarer en økning på ca. 20 %.	Innbyggertallet har økt med 382 personer.
9	Henningsvær	520	Innbyggertallet har økt med 27 personer. Det tilsvarer en økning på ca. 5 %	Innbyggertallet har økt med 63 personer.

10	Hopen	26	Innbyggertallet har sunket med 23 personer. Det tilsvarer en reduksjon på ca. 47 %.	Innbyggertallet har økt med 11 personer.
11	Gimsøya	202	Innbyggertallet har sunket med 21 personer. Det tilsvarer en reduksjon på ca. 9 %.	Innbyggertallet har økt med 14 personer.
12	Skrova	197	Innbyggertallet har sunket med 93 personer. Det tilsvarer en reduksjon på ca. 32 %.	Innbyggertallet har sunket med 1 person.
13	Laukvika	378	Innbyggertallet har sunket med 47 personer. Det tilsvarer en reduksjon på ca. 11 %.	Innbyggertallet har økt med 3 personer.
14	Laupstad	306	Innbyggertallet har sunket med 78 personer. Det tilsvarer en reduksjon på ca. 20 %.	Innbyggertallet har sunket med 9 personer.
15	Digermulen	101	Innbyggertallet har sunket med 116 personer. Det tilsvarer en reduksjon på ca. 53 %.	Innbyggertallet har sunket med 43 personer.

6.2 Sesongvariasjoner

Vågan kommune er en turistkommune, og i 2024 var det over 440 000 kommersielle overnattinger i Vågan ifølge SSB. Av disse var ca. 270 000 hotellovernattinger, og ca. 170 000 var overnattinger på campingplasser, hyttegrender og vandrerhjem. Den største belastningen kommer i sommermånedene juni, juli og august. I juli er det registrert 50 801 overnattinger på hotell eller lignende, samt 42 425 overnattinger på annen type overnatting.

Figur 5: Sesongvariasjon for overnatting i Vågan kommune

Ved dimensjonering av anlegg er det viktig å ta både befolkningsframskrivninger, lokale utbyggingsplaner og sesongvariasjoner med i betraktning.

7 Tilsyn og forvaltning av spredt avløp

Når det gjelder tilsyn på avløpsanlegg som ligger under kap.13 og kap.12 og har primærrensing (da ofte slamavskillere), har Vågan kommune startet en prosess og dialog med LAS (Lofoten avfallsselskap) for å se på et samarbeid med tanke på tilsyn og varslingsrutiner ved avvik. I denne prosessen har LAS og Vågan kommune skaffet seg et digitalt hjelpemiddel som leveres av Norkart.

Hjelpemidlet baserer seg på Norkart sin modul Komtek, som har laget et nytt verktøy for tilsyn og forvaltning av avløpsanlegg. Denne modulen er bygget opp slik at de som utfører slamtømming og/eller service på avløpsanlegg, også kan utføre tilsyn og avviksbehandling digitalt ute på anleggene.

Personell/feltarbeider som utfører eksempelvis slamtømming, vil da kunne utføre et enkelt tilsyn, og registrere eventuelle avvik direkte på tilsynet. Avvikene blir deretter sendt til både eier av anlegget, og en kommunal saksbehandler som følger opp avvikene videre hvor nødvendig.

s. 15

Her er en liste på hvordan dette nye systemet vil fungere:

Planlegging av anleggskontroll

- Planlegging av gjennomføring av kontroller ute i felt gjøres i et eget planleggingsverktøy
- Kontrollene planlegges enten som egne oppdrag eller som oppdrag sammen med slamtømming
- Innbygger kan bli varslet på SMS om tidspunkt, slik at man kan være med under kontrollen av anlegget

Arbeid i felt

- Arbeidslister gir feltarbeider oversikt over eiendommer man skal besøke
- Kontroll av anlegget utføres med sjekklister for de ulike komponentene av anlegget
- Observasjoner og avvik registreres, gjerne dokumentert med bilder

Registrering og oppfølging

- Saksbehandler i kommunene mottar kontrollrapporter med eventuelle observasjoner og avvik
- Tilsynsrapporter, med eller uten avvik som skal følges opp, sendes ut til innbygger via SvarUt
- Utgående brev blir arkivert, innkommende svar hentes opp i Komtek for kjente saksnummer

Videre arbeid/ momenter

- Opplæring og kursing av personell som skal utføre tilsyn på vegne av Vågan kommune
- Vurdering av hvordan dette tilsynet skal finansieres. Her må Vågan kommune og LAS samarbeide om hvordan dette kan løses enklest mulig. Som f.eks. å legge til en tilleggsfunksjon/kostnad på tømmegebyret fra LAS.
- I forbindelse med en slik ny finansiering må Vågan kommune vurdere å enten oppdatere dagens gebyrregulativ for LAS og/eller Vann- og avløp.

Den planlagte prosessen for tilsyn og forvaltning for spredt avløp, som er beskrevet over, vil i utgangspunktet **ikke** gjelde urensede og/eller uregistrerte private avløp. Her må Vågan kommune starte jobben med å kartlegge, registrere og digitalisere slike avløp.

Det vil være naturlig å starte et samarbeid med nabokommuner, for å vurdere ulike løsninger for å starte en slik prosess. Dette gjelder f.eks. å benytte felles ressurser for kartlegging og administrasjon. Vågan

kommune har allerede hatt dialog med en kommune, og det er ønskelig å få et slikt samarbeid formalisert i løpet av 2025, med en felles målsetning om å starte kartlegging i løpet av 2026.

Det krever både en administrativ og en politisk vilje for å gjennomføre slik prosjekter.

8 Mål for avløpshåndtering

8.1 Hovedmålsetning

- All bosetting og næringsvirksomhet i kommunen skal sikres tilfredsstillende løsning for kommunalt avløpsvann.
- Avløpsløsningene skal ivareta resipienten og miljøet rundt den, slik at naturen (de fleste tilfeller havet) ikke på noen måte blir skadelidende.
- Oppgradering av avløpssystemene i kommunen skal gjennomføres innenfor en realistisk tids- og kostnadmessig ramme.
- I inneværende planperiode vil tiltak for separering av eksisterende fellesavløp prioriteres, slik at etablering av renseanlegg først igangsettes når tilstrekkelig separering er gjennomført.

s. 16

8.2 Delmål

1. Lover og forskrifter. Gjeldende lover og forskrifter med fastsatte krav til rensing og utslipp av avløpsvann skal følges.
2. Vannmiljømål. I henhold til Regional plan for vannforvaltning 2028-2033, Vannforvaltningsforskriften og EUs vannrammedirektiv skal alle vannforekomster minst ha «god økologisk og kjemisk tilstand», eller bedre. I nedslagsfelt med menneskelig aktivitet skal aktiviteten ikke medføre forringelse av vannkvaliteten. Områder som i dag ikke er påvirket av menneskelig aktivitet skal opprettholde «meget god» naturtilstand og ved ny aktivitet skal konsekvensen vurderes. Vannet i kystsonen skal være godt egnet for bading, rekreasjon, fiske og akvakultur.
3. Avløpsdirektivet. Inntil avløpsdirektiv fra EU er fastsatt i norsk lov, hvor det etter all sannsynlighet vil bli strengere krav til rensing av avløpsvann, skal det være fokus på å redusere fremmedvann (overvann i kloakk) i avløpsnett og sentralisere utslipp slik at fremtidig rensing kan gjennomføres på en god økonomisk og praktisk måte. Arealbehov for renseanlegg må arbeides inn i denne planperioden.
4. Spredt avløp. I tråd med strengere krav til vannmiljøet skal det også ryddes opp i spredt avløp. Direkteutslipp og utslipp fra defekte avløpsanlegg skal utbedres. Lofoten avfallsselskap (LAS) er engasjert for utøvelse av tilsyn og videre arbeid med dette skal igangsettes. Arbeidet er selvkostfinansiert og nytt gebyrregulativ må vedtas. Organisering og bemanning må utredes nærmere i planperioden.

9 Hovedutfordringer og strategier

9.1 Hovedutfordringer

Vågan står overfor flere utfordringer knyttet til sitt avløpssystem:

- Flere slamavskillere ligger så lavt at de får sjøvann inn ved høy flo. Dette fører ofte til slamflukt og uønsket forurensning av kloakk.
- Ved kombinasjon av høy flo og store nedbørmengder, oftest som følge av dårlig separering av avløpsnett, kan dette medføre tilbakeslag i hus.

- Det er mye gamle utette ledninger i fjæresonen, eller som ligger under flomålet som medfører betydelige mengder fremmedvann, i all hovedsak sjøvann, som lekker inn i fellesledninger grunnet utette avløpsrør.
- Som følge av dette, samt dårlig separering må avløpspumpene drives etter flo-tabellen. Dette medfører høyt energiforbruk.
- I Svolvær er store deler av avløpsnettets opprinnelig lagt i sandfjære, før området ble fylt ut, noe som gir ytterligere utfordringer. Både innlekking av sjøvann i avløpsledninger, men også lekkasje av kloakk ut i nærliggende sjø/fjære forekommer.
- Fornyelsestakten har, som vist i tabell 4, frem til 2020 vært svært dårlig i kommunen, men har de siste årene økt betydelig. Dette må fortsette for å hente inn etterslepet.
- Det er veldig mange direkteutslipp til sjø, både kommunale utslipp og private utslipp.
- Den økte turismen har skapt sanitære utfordringer. Blant annet har manglende tilrettelegging for bobil- og teltcamping medført tilgrising av naturområder. Manglende tilrettelegging gjør at turister må gjøre sitt fornødne i naturen og tømming av bobiler skjer på avkjøringer og parkeringsanlegg.

9.2 Strategien fremover

Vågan kommune har som mål om å rense avløpet i større grad. For å få en effektiv avløpsrensing må arbeidet starte i riktig ende – det er ikke tilstrekkelig å kun sette inn rensetiltak; separering og sentralisering av utslippspunkt må komme først.

Derfor arbeider Vågan kommune kontinuerlig med å forbedre sitt avløpsnett, samtidig som det vurderes ulike tiltak for å bedre tilstanden i aktuelle resipienter. Det gjennomføres årlige prøvetakninger i sjøen, både for å overvåke badevannskvaliteten og for å fange opp endringer over tid. Arbeid med opprydding av spredt avløpsanlegg må sees i sammenheng med dette.

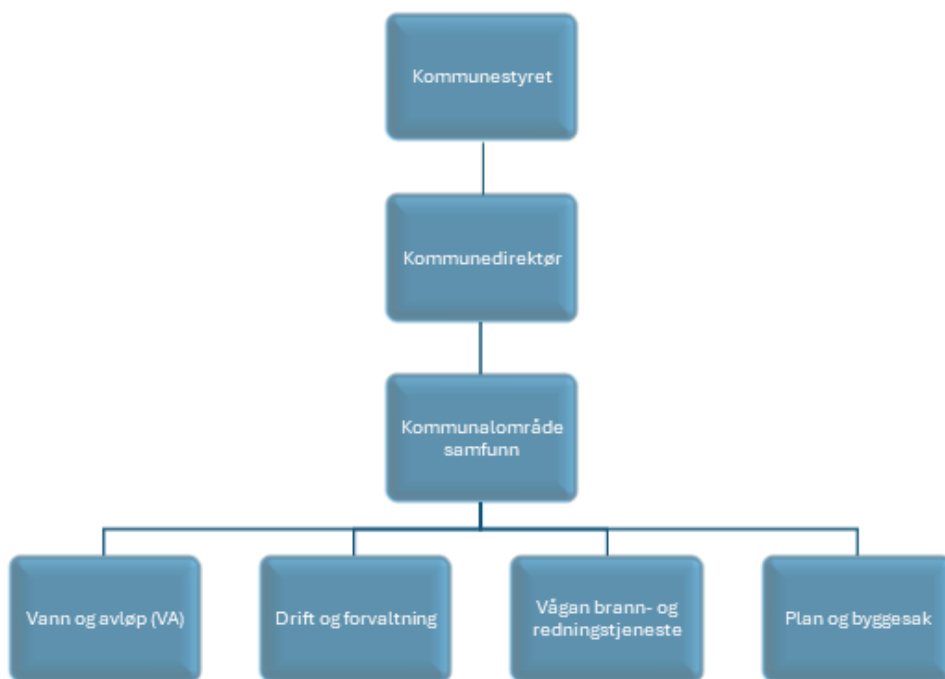
På nasjonalt nivå vil det reviderte avløpsdirektivet innebære skjerpede krav til rensing, spesielt rettet mot større kommunale utslipp. Vågan kommune vil i årene fremover fortsette arbeidet med å sentralisere avløpssystemene og samle flest mulig av dagens utslipp. Målsetningen med dette er å redusere antall renseanlegg og bedre den totale rensekapasiteten på sikt.

Håndteringen av overvann må sikre at oversvømmelser og tilbakeslag på ledningsnett, samt slamflukt fra slamavskillere ikke skjer.

Vågan kommune må arbeide strategisk med å få lagt til rette for sanitærtilbud for den økende turismen. Dette arbeidet må skje i dialog med vann- og avløpsavdelingen i Vågan kommune for å sikre at gode løsninger kommer på plass.

10 Organisering

Vågan kommune er vann- og avløpsavdelingen underlagt kommunalområde samfunn, og et forenklet organisasjonskart er vist i figur 6.

Figur 6: Forenklet organisasjonskart for Vågan kommune

VA-avdelingen har hovedansvar for forvaltning og investeringer innen vann og avløp, herunder drift og vedlikehold av kommunale VA-anlegg, utslippstillatelser og gjennomføring av vann- og avløpsprosjekter. I tillegg til de daglige oppgavene, har også VA-avdelingen en vaktordning utenom normal arbeidstid. Vaktordningen sikrer at det til enhver tid er en forsvarlig drift av de kommunale vann- og avløpsanleggene, og kan bistå abonnenter i akutte hendelser. VA-avdelingen har per juni 2025 totalt 8 årsverk, og årsverkene er jevnt fordelt med 4 i administrasjon, og 4 på drift.

10.1 Administrasjon

Administrasjon består av enhetsleder, driftsleder og to prosjektledere. Administrative oppgaver innebærer blant annet overordnet planlegging og strategi for langsiktig utvikling av vann- og avløpssystemet. Oppgaver knyttet til økonomi, budsjett, ressursfordeling og rapportering utføres også av administrasjonen. På prosjektsiden gjennomføres egne anbud og konkurranser, samt prosjektering, prosjektgjennomføring og byggeledelse. Det arbeides med kartlegging og digitalisering av eksisterende VA-anlegg, samt overtagelse av både nytt og eksisterende VA-anlegg.

10.2 Drift

Drift har hovedansvar for den daglige driften og vedlikeholdet av VA-anleggene, inkludert ledningsnett, pumpestasjoner og renseanlegg. I tillegg til å utføre vedlikehold og håndtere akutte hendelser som lekkasjer og driftsstans, bidrar drift på ulike småprosjekter som utføres i egenregi. Drift bistår med filming og kartlegging av eksisterende VA-anlegg, samt ved overtagelse av ny-anlegg. Ved kapasitetstester eller tilkoblinger til kommunalt VA-anlegg, er også driftspersonell fra kommunen til stede.

11 Tiltaksplan

Dette kapitlet tar for seg tiltaksplanen for kommende planperiode, og gebyrstruktur og kostnader knyttet til tiltakene.

11.1 Generelt

Tiltaksplanen skal legges frem årlig til politisk behandling i relevante utvalg. Ved disse behandlingene kan det gjøres nødvendige administrative justeringer, blant annet knyttet til gjennomføringstempo,

tidsrammer eller behov for låneopptak. Hovedplanen for avløp skal være et forpliktende dokument, både administrativt og politisk, og skal fungere som det overordnede styringsverktøyet for å realisere kommunens målsettinger på avløpsområdet.

Planens hovedformål er å identifisere og prioritere nødvendige tiltak og forbedringer i avløpsnett, og å beskrive hvordan disse skal følges opp gjennom planperioden.

Tiltaksplanen skal sikre effektiv og målrettet bruk av kommunens økonomiske ressurser, bidra til å redusere utslipp fra avløpsanleggene, og samtidig legge til rette for funksjonelle, fremtidsrettede og driftssikre løsninger. Planen skal også danne grunnlaget for søknader om utslippstillatelser i de tettbygde områdene. Videre vil planen bidra til at miljømyndighetene kan bruke statlige tilskuddsmidler i arbeidet med kommunale oppryddingstiltak innenfor avløpssektoren bedre.

Det anbefales at tiltaksplanen følges opp med en årlig statusrapport ("årsmelding") som oppsummerer gjennomførte tiltak.

s. 19

11.2 Beskrivelse av måloppnåelse

Hovedmålsetningene for avløpshåndteringen er beskrevet i kapittel 8.1, og gjengitt under:

- All bosetting og næringsvirksomhet i kommunen skal sikres tilfredsstillende løsning for kommunalt avløpsvann.
- Avløpsløsningene skal ivareta resipienten og miljøet rundt den, slik at naturen (de fleste tilfeller havet) ikke på noen måte blir skadelidende.
- Oppgradering av avløpssystemene i kommunen skal gjennomføres innenfor en realistisk tids- og kostnadsmessig ramme.
- I inneværende planperiode vil tiltak for separering av eksisterende fellesavløp prioriteres, slik at etablering av renseanlegg først igangsettes når tilstrekkelig separering er gjennomført.

Disse målsetningene forutsetter betydelige investeringer både i planperioden og i årene etter. De konkrete tiltakene i dagens plan har følgende betydning for kommunens innbyggere:

Svolvær: Opprydding i havneområdene ved Marinepollen og Svolvær havn. Utslipp til Leirosen fjernes, og avløpet separeres før det når pumpestasjoner fra Gardsosen til Vorsetøya.

Kabelvåg: Forbedring av avløpssystemene ved Mølnosen og Eidet. Avløpet fra Kariosen og Villaveien separeres og samles i ett felles utslippspunkt utenfor indre havn via pumpeledning. Hvis nytt EU-direktiv trer i kraft, må hovedutslippet fra Kabelvåg også renses. Dette krever at avløpsvannet pumpes til et felles renseanlegg i Svolvær, men pumpeledning mellom Kabelvåg og Svolvær vil på grunn av økonomi og tidsbruk først kunne gjennomføres i neste planperiode.

Henningsvær: Forurensende utslipp i indre havn fjernes.

Laukvik: Etablering av felles avløpsløsning, og avvikling av eksisterende private utslipp.

Øvrige områder: Pålegg om slamavskillere og krav til tilfredsstillende utslippsforhold for eiendommer som mangler dette.

11.3 Tiltak i kommende planperiode

Tiltakene i denne planperioden er hovedsakelig rettet mot separering av fellesavløp og sentralisering av utslipp. Hensikten er å legge til rette for etablering av et felles, fremtidig renseanlegg for Kabelvåg og Svolvær. En oversikt over tiltakene finnes i tabellen nedenfor, med korte beskrivelser i kapittel 11.4.

Begrepet «prosjekttipe» angir hvilken sektor investeringen tilhører. For prosjekter merket som «vann og avløp», skal investeringskostnadene fordeles mellom vann- og avløpssektoren. Dersom prosjekttypen kun gjelder «avløp», belastes kostnadene utelukkende avløpssektoren. Prosjekter som kun gjelder vannsektoren er ikke inkludert i hovedplanen, men omtales i kapitlet om gebyrer. De inngår som en del av grunnlaget for beregning av gebyrutviklingen innen vannsektoren.

Tabell 11: Foreslåtte tiltak i kommende planperiode

Tiltaksnummer	Prosjektnavn	Sone	Oppstart	Avsluttes	Type prosjekt
T1	Storgata Svolvær	1	2022	2025	Vann og avløp
T2	Villaveien Kabelvåg	7	2024	2028	Vann og avløp
T3	Kariosen	8	2026	2027	Vann og avløp
T4	Øvreværveien*	3	2026	2027	Vann og avløp
T5	Leirosen	4	2026	2027	Avløp
T6	Svolvær torg**	1	2027	2029	Avløp
T7	Nybyveien*	3	2028	2029	Vann og avløp
T8	Avløpsløsning Henningsvær	9	2028	2031	Avløp
T9	Knutvika	3	2028	2029	Avløp
T10	Sjøgata	1	2029	2029	Avløp
T11	Kortvika	6	2029	2029	Avløp
T12	Gartneriveien*	3	2030	2030	Vann og avløp
T13	Mølnosen/Eidet	8	2030	2031	Avløp
T14	Marinepollen**	2	2030	2032	Avløp
T15	Vestfjordgata Svolvær	1	2031	2032	Vann og avløp
T16	Skipperveien**	2	2031	2032	Vann og avløp
T17	Renseanlegg Vågan*	1	2032	2035	Avløp
T18	Laukvika avløpsløsning	13	2033	2033	Avløp

s. 20

11.4 Beskrivelse av tiltak

Flere av prosjektene i tiltaksplanen henger nøye sammen og inngår i en helhetlig strategi for avløpsutbygging, mens andre kan gjennomføres uavhengig av hverandre. Prosjektene som er merket med én stjerne (*) er forutsetninger for etablering av et større, felles renseanlegg, og må derfor gjennomføres i forkant av denne investeringen. Prosjekter merket med to stjerner (**) har gjensidige avhengigheter og bør planlegges og gjennomføres samlet for å sikre effektiv ressursbruk og best mulig teknisk løsning.

- T1 - Storgata i Svolvær

Omtrent 700 meter med separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur i Svolvær sentrum. Utførelsesfase, ferdigstilles i løpet av 2025.

- T2 - Villaveien i Kabelvåg

Omtrent 500 meter med separering og oppgradering av eksisterende infrastruktur i Villaveien i Kabelvåg, som utføres i egenregi. Planlagt ferdigstilt i løpet av 2028.

- T3 - Kariosen

Separering av avløpsledning og sanering av vannledning fra høybrekk i Rækøyveien til Kariosen. Etablering av pumpestasjon i Kariosen.

- T4 - Øvreværveien*

Separering av avløpsledning og sanering av vannledning.

- T5 - Leirosen

Fjerning/rensing av to utslipp i leirosen.

- T6 - Svolvær torg**

Separering av avløpsledning, og opprydding av utslipp ved Svolvær torg. Prosjektet må planlegges og sees i sammenheng med løsning for Marinepollen.

- T7 - Nybyveien*

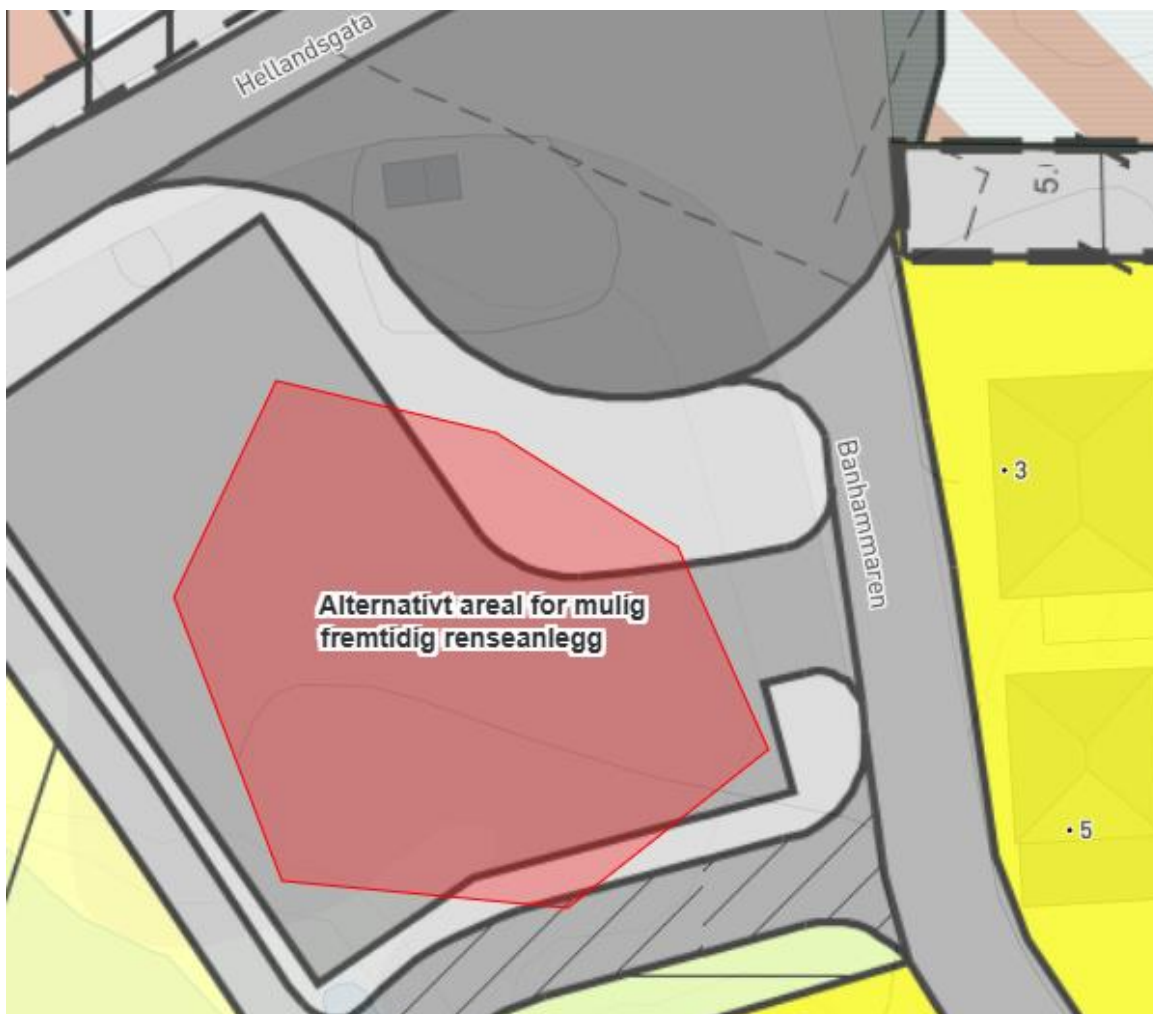
Separering av avløpsledning og sanering av vannledning.

- T8 – Henningsvær avløpsløsning

Indre havn i Henningsvær har i dag flere private utslipp, både rensede og urensede. Prosjektet innebærer å samle disse, og pumpe dem til felles rensing. Forprosjektet er ferdig, men tiltaket er kostbart og krever politisk vedtak. Investeringsanalysen (vedlegg 1) viser konsekvensene for avløpsgebyrene med og uten prosjektet. Prosjektsummen i tiltakslisten (vedlegg 2) inkluderer også en midlertidig prosjektlederstilling for oppfølging av detaljprosjektering og utførelsesfase.

Det bør avsettes areal for et framtidig renseanlegg i Henningsvær. Nordsiden av Leira, hvor kommunen eier tomten (gnr./bnr. 5/1), vurderes som et godt alternativ. Området er i dag regulert til parkering. Se figur 7 for plassering.

s. 21

Figur 7: Alternativt areal for mulig renseløsning i Henningsvær.

- T9 - Knutvika

Opprydding av utslipp i Knutvika.

- T10 - Sjøgata

Separering av avløpsledning i Sjøgata. En helhetlig løsning for overvannshåndtering må etableres i området Sjøgata/Thon Hotel Lofoten/Svolvær havn.

- T11 - Kortvika

Opprydding av utslipp i Kortvika.

- T12 - Gartneriveien*

Separering av avløpsledning i Gartneriveien, og sanering av vannledning. Prosjektet bør gjennomføres før etablering av renseanlegg.

- T13 - Mølnosen/Eidet

Opprydding av utslipp i Mølnosen og på Eidet.

- T14 - Marinepollen**

Opprydding av kommunale utslipp i Marinepollen. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjektet «Renere Havn Svolvær», som blant annet innebærer opprydding av havneområdet i Marinepollen. Det er mange årsaker til at området er svært forurensset i dag, og utslipp av kommunale avløp er en av årsakene.

- T15 - Vestfjordgata i Svolvær

Separering av avløpsledning og sanering av vannledning.

- T16 - Skipperveien**

Etablering av ny vannledning i sjø til Skipperveien. Separering av eksisterende avløpsledning i Skipperveien. Prosjektet må sees i sammenheng med Marinepollen-prosjektet.

- T17 - Renseanlegg Vågan*

Nytt avløpsdirektiv fra EU er ikke vedtatt i norsk lovverk, men alt tyder på at det vil bli vedtatt i en eller annen form. Vågan kommune har i dag ikke etablert noen større renseanlegg, og det må forventes et pålegg om at dette skal være etablert i løpet av de neste 10 årene. Det er startet en prosess med å finne og avsette egnet areal til renseanlegg. Foreløpig virker gnr/bnr 18/1731 på Vorsetøya å være et meget godt egnet areal (tomten er markert gul på figur 8). Tomten eies i dag av Vågan kommune og er regulert til formålene forretning, kontor og industri. Den har en strategisk beliggenhet med nærhet til sjøen, og er allerede tilrettelagt med nødvendig infrastruktur. I tillegg ligger tomten i umiddelbar nærhet til dagens pumpeledning til Vorsetøya, noe som gjør den spesielt godt egnet for fremtidig utvikling.

Figur 8: Mulig areal for fremtidig renseanlegg i Svolvær

- T18 - Laukvika avløpsløsning

Etablere en mer helhetlig avløpsløsning i Laukvika.

11.5 Andre tiltak

I tillegg til de planlagte investeringsprosjektene, vil disponeringen av driftsmidler være avgjørende for å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling innen vann- og avløpssektoren. Driftsmidlene vil blant annet benyttes til modernisering gjennom SD-anlegg (systemer for automatisk driftsovervåking og styring), samt til nødvendig rehabilitering av eksisterende infrastruktur som kummer og ledningsnett. En strategisk prioritering av disse tiltakene er viktig for å redusere framtidige vedlikeholdskostnader, sikre stabil drift og oppfylle både miljømessige og tekniske krav.

12 Kostnader og gebyrutvikling

I den vedlagte tiltaksplanen fremgår investeringskostnader for de ulike tiltakene. Kostnadene i tiltaksplanen er kun grove anslag, og det må derfor forventes at det kan være usikkerhet i tallene. Vågan kommune kan trolig forvente investeringer i planperioden som ikke er dokumentert i planen. Dette er behov som kan fremkomme etter gjennomførte utredninger som er definert i planen eller annen utvikling i kommunen.

Årskostnader er summen av investeringskostnader (kapitalkostnader) og alle fremtidige forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdskostnader (FDV-kostnader), som skal til for å opprettholde funksjonell og teknisk standard, fordelt over anleggets levetid/brukstid.

Årskostnadsberegninger kan benyttes som del av grunnlaget for å velge mellom alternative prosjekter, for valg av løsninger ved planlegging av avløpsanlegg, eller som grunnlag for prioritering mellom nødvendige tiltak/utbedringer.

I tillegg må samfunnsmessige hensyn, estetiske forhold osv. være med i alternativvurderingen.

12.1 Grunnlagsdata for kostnadsberegning

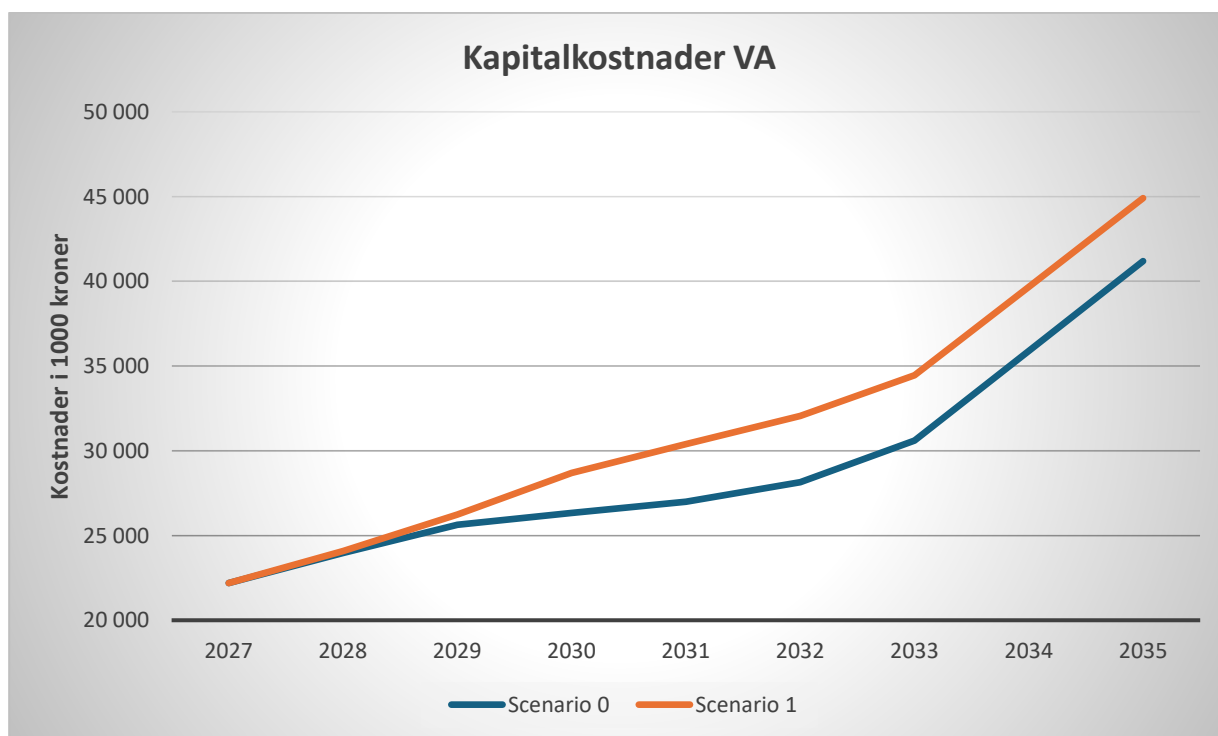
I Vedlegg 1 «Investeringsanalyse Vågan kommune» finnes utfyllende informasjon om gebyrutvikling i kommunen dersom tiltakslisten som foreligger denne planen vedtas.

Investeringskostnader og kapitalkostnader

Som grunnlag for beregning av investeringskostnadene er en økonomisk levetid på 40 år og kalkylerente på ca. 4,5% lagt til grunn (se vedlegg 1). Tiltakene som er beskrevet er sammensatt av ulike anleggstyper, og usikkerheten i utforming av nye anlegg er for stor for en detaljert oppdeling med en differensiert beregning av økonomisk levetid. Den eneste investeringen som ligger inne med 20-års levetid er renseanlegget. Kommunal- og distriktsdepartementet har kommet med et forslag til forskriftsendring, som kan endre forutsetningen for levetid på ledningsanlegg og bygningsanlegg i VA-bransjen, dette står det mer om i kapittel 12.3.

Det er lagt til grunn to ulike scenarioer fra tiltakslisten. Scenario 0 innebærer at kommunen vedtar tiltakslisten uten tiltak T8 – Henningsvær avløp, og scenario 1 innebærer at kommunen vedtar tiltakslisten som den foreligger. De totale investeringskostnadene er beregnet til henholdsvis 295 og 345 millioner for scenario 0 og scenario 1.

Kapitalkostnadene for de ulike scenarioene er vist i figuren under.

Figur 9: Kapitalkostnader for scenario 0 og scenario 1

Driftskostnader

Drifts- og investeringskostnader er beregnet til 10,8 og 4,7 millioner kroner på vann og avløp i 2027. Fra 2028-2035 er det beregnet en deflatorøkning på disse summene. Driftskostnadene er beregnet likt for begge scenarioene, noe som ikke vil være helt korrekt. Prosjektet som skiller de to scenarioene innebærer bygging av flere anleggstyper som trenger oppfølging på drift, samt økte strømutgifter.

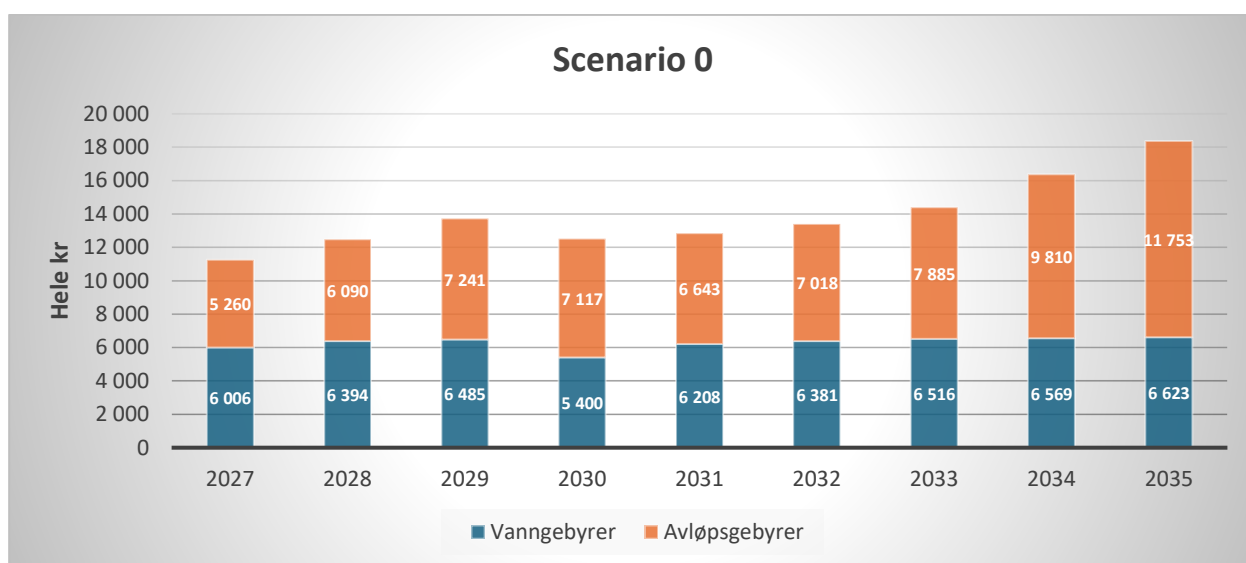
12.2 Gebyrutvikling

For hele kommune-Norge er det store investeringsbehov innenfor vann- og avløp. Dette innebærer at de fleste kommuner vil se store økninger i vann- og avløpsgebyrene fram mot 2040. I en fersk rapport fra Norsk Vann er det forventet at det kommunale investeringsbehovet i vann- og avløpssektoren er mellom 411 og 535 milliarder kroner de neste 20 årene.

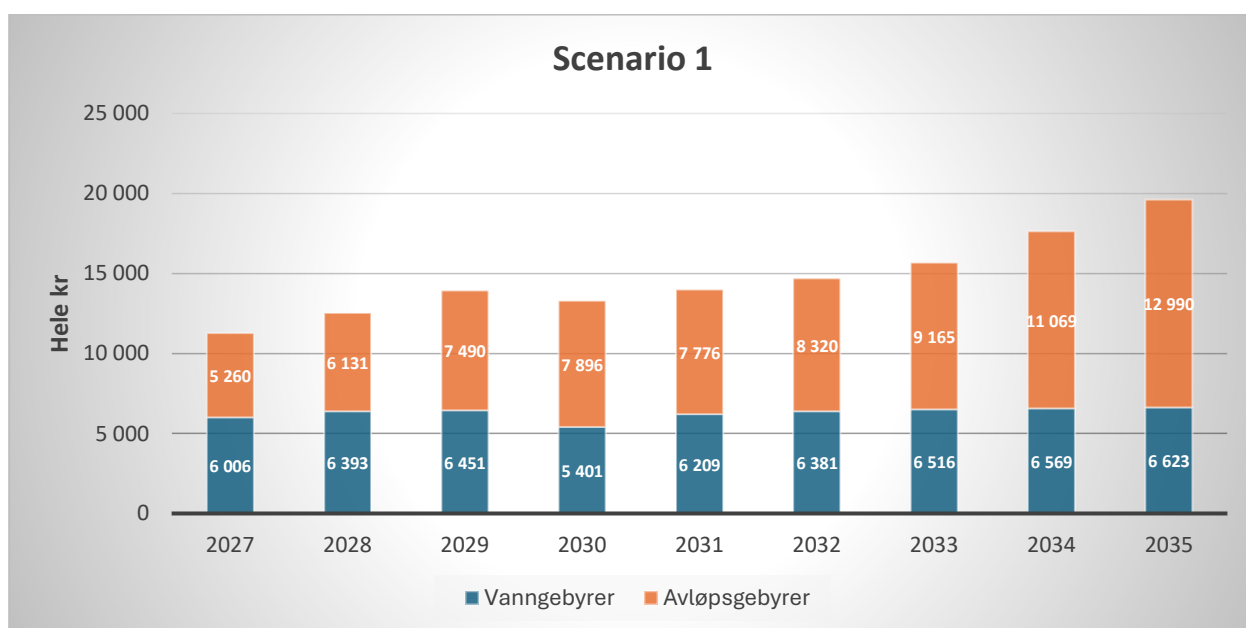
I Vågan kommune er det forventet at de fleste og største investeringene kommer på avløpssiden. Store deler av disse kostnadene er knyttet til bygging av renseanlegg, som er en direkte konsekvens av det reviderte avløpsdirektivet. Dette fører til relativt store gebyrøkninger på avløpssektoren, mens gebyrene på vannsektoren holder seg stabile.

Figur 10 og figur 11 viser gebyrutviklingen ekskludert moms på vann- og avløpssiden til og med 2035 for scenario 0 og scenario 1, dersom alle investeringene som ligger inne i planen blir realisert. Årsgebyrene tar utgangspunkt i en normalhusholdning med et årlig forbruk på 150 m³.

s. 25

Figur 10: Gebyrutvikling for scenario 0

Figur 11: Gebyrutvikling for scenario 1

12.3 Endringer i forskrifter og merverdiavgiftssats

Kommunal- og distriktsdepartementet sendte mai 2025 ut et høringsnotat om endringer i budsjett- og regnskapsforskriften for kommunene og fylkeskommunene mv. og selvkostforskriften. Høringsnotatet handlet om «Forslag om økt maksimal avskrivningstid for ledningsnett mv. i kommuneregnskapet og ny kalkylerente for beregning av selvkost mv.». Dersom denne forskriftsendringen blir vedtatt betyr dette primært to ting for vann- og avløpssektoren:

1. Den maksimale avskrivningstiden på lån på ledningsnett kan økes fra 40 til 80 år, og avskrivningstid på anlegg (renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng etc.) økes fra 20 til 40 år. Dette får betydning for renteutgiftene på både gamle og nye låneopptak, som igjen betyr reduserte lånekostnader per år. Dette tiltaket er ment for å bedre gjenspeile levetiden på investeringen, slik at nedbetalingstiden hverken blir for kort eller lang (generasjonsprinsippet).
2. Dagens ordning med at VA-sektoren benytter en gjennomsnittlig 5-årig swaprente, reflekterer ikke det faktiske rentenivået som kommunene står overfor det enkelte år. Derfor er det nå foreslått at dette endres til en 3-måneders NIBOR rente. Dette gjør at kommunens faktiske rentenivå ved beregningen av de kalkulatoriske rentekostnadene vil gi best samsvar mellom selvkost og rentenivået som den enkelte kommune står overfor.

s. 26

I statsbudsjettet for 2025 ble det vedtatt å redusere merverdiavgiftssatsen på vann og avløp fra 25 til 15 prosent. Tiltaket var planlagt iverksatt 1.mai 2025, men iverksettingen ble utsatt til 1.juli 2025. Når dette tiltaket trer i kraft, vil husholdninger få en reduksjon av vann- og avløpsgebyrene på 10 %.

13 Forslag til prioritering av tiltak

13.1 Prioritering av tiltak

Når forskjellige tiltak skal sees mot hverandre er det flere faktorer som må tas hensyn til i prioriteringen mellom disse. Tiltakene gjelder i hovedsak separering og sentralisering av avløp, og bygging av renseanlegg for å tilfredsstille kommende EU-direktiv med krav til rensing. Et viktig prioriteringskriterium bør være at de områdene med sårbare resipienter og pressede verne-/brukerinteresser bør prioriteres høyt, likeså bør de store utslippene prioriteres foran de mindre.

Det er ikke laget en kost-/nytteberegning av lønnsomhet hvert ulikt tiltak har i forhold til renseeffekten av tiltakene, da dette ikke anses som særlig hensiktsmessig. Prioriteringen av tiltak er gjort ut fra målsetningene for planen. Følgende kriterier benyttes for prioritering av tiltak:

- Sentralisering av utslipp, hvor store utslipp prioriteres før mindre.
- Separering av ledningsnett, spesielt i forkant av eksisterende pumpestasjoner.
- Avskjærende ledninger og mindre renseanlegg i de øvrige tettstedene. Størrelse og følsomhet for resipient er avgjørende for prioriteringsrekkefølgen.
- Ledningsnett med store driftsproblemer.

Vedrørende utbygging av nye felt, kommer en inn på forhold som hører hjemme i kommunens arealdisponeringsplan. Prioriteringsrekkefølgen av nye boligfelt blir av den grunn ikke tatt opp her.

13.2 Foreløpig prioritering

Med utgangspunkt i en samlet vurdering av forannevnte momenter har Vågan kommune satt opp et forslag til prioriteringsrekkefølge, vist på plan for utbyggingstakt, vedlegg 2.

13.3 Endelig prioriteringsrekkefølge

Kommunen foretar selv den endelige prioriteringsrekkefølgen med administrativ innstilling og politiske vedtak. Prioriteringsrekkefølgen justeres ved årlige revisjoner.

Vedlegg

Vedleggsnummer	Tittel	Siste dato
Vedlegg 1	Investeringsanalyse Vågan kommune	10.06.2025
Vedlegg 2	Tiltaksliste	06.06.2025
Vedlegg 3	Befolkningsstatistikk grunnkretser Vågan kommune	19.03.2025
Vedlegg 4	H-01 Sonekart Svolvær	10.06.2025
Vedlegg 5	H-02 Sonekart Kabelvåg	10.06.2025
Vedlegg 6	H-03 Sonekart Henningsvær	10.06.2025
Vedlegg 7	H-04 Sonekart Hopen	25.04.2025
Vedlegg 8	H-05 Sonekart Gimsøa	25.04.2025
Vedlegg 9	H-06 Sonekart Skrova	25.04.2025
Vedlegg 10	H-07 Sonekart Laukvika	12.06.2025
Vedlegg 11	H-08 Sonekart Laupstad	25.04.2025
Vedlegg 12	H-09 Sonekart Digermulen	25.04.2025